Przykłady starych, ginących zawodów rzemieślniczych w Polsce

A

Akuszerka - kobieta zajmująca się udzielaniem pomocy rodzącej kobiecie.

B

Bartnictwo - dawny pszczelarz, który zajmował się hodowlą pszczół w dziuplach drzew

Bednarstwo - zajmuje się wytwarzaniem naczyń drewnianych techniką klepkową

Bibułkarstwo – zdobnictwo ręczne głównie efektem pracy były kwiaty z bibuły

Bursztyniarz – rzemieślnik zajmujący się obróbką bursztynu i wytwarzaniem z niego ozdób

C

Ceklarz (zbir, siepacz, oprawca) - pachołek miejski, którego zadaniem było pilnowanie porządku w dzień i w nocy, wyłapywanie włóczęgów i żebraków, stawienie szubienic i wymierzanie kary chłosty.

Ceramik – zdobienie ręczne ozdób i dekoracji ceramicznych

Cieśla - wykonuje i łączy drewniane elementy konstrukcji budynku lub dachu

Czapnik – szyje nakrycia głowy, głównie męskie

D

Dekarz - rzemieślnik, zajmujący się pokrywaniem i naprawianiem dachów
Druciarz - wędrowny rzemieślnik zajmujący się druciarstwem, który naprawiał sprzęty gospodarstwa domowego i wyrabiał drobne przedmioty domowego użytku z drutu, np. łapki na myszy. W szczególności drutował rozbite naczynia ceramiczne, np. gliniane garnki, co polegało na silnym ściągnięciu skorup siatką drucianą.

E

Ekonom - zarządca folwarku w majątku jakiegoś właściciela ziemskiego

F

Flisak (oryl, flis) - przedstawiciel grupy zawodowej zajmującej się w dawnej Polsce flisem, czyli rzecznym spławem (transportem) towarów. Z reguły byli to chłopi zamieszkujący nadrzeczne wsie, dla których spław był dodatkowym, sezonowym zajęciem. Z biegiem czasu wytworzyli oni swoje własne obyczaje, a nawet słownictwo.

Folusznik – rzemieślnik trudniący się przygotowywaniem tkanin i czyszczeniem ubrań.
Fornal - w XIX-XX w. najemny robotnik rolny obsługujący konie pracujący nimi w folwarkach, niekiedy zwany też ratajem.

G

Garbarz - przetwarzanie surowych skór zwierzęcych

Garncarz - rękodzielniczy wyrób ceramicznych naczyń i przedmiotów codziennego użytku

Gorseciarka – szycie gorsetów

Grawer – rytowanie liter i wzorów na powierzchniach metalowych

H

Hafciarstwo – wzornictwo ręczne wytworem, którego były kompozycje zdobnicze na tkaninach

Hafterz (haftarz) - zajmował się wyszywaniem, np. złotą nicią

I

Ikonopisarstwo – w chrześcijaństwie wschodnim pisanie ikon, wyłącznie na desce

Intarsja - tworzenie obrazu przez wykładanie powierzchni przedmiotów drewnianych wstawkami innego gatunku drewna

Introligator - rzemieślnik zajmujący się ręcznym oprawianiem książek

J

K

Kaflarz – rzemieślnik formujący i wypalający kafle do pieca

Kaletnik - wykonuje i reperuje rzeczy ze skór: torby, paski, portfele

Kowal – rzemieślnik wykuwający i kształtujący przedmioty z metalu

Klikon lub krzykacz miejski – osoba ogłaszająca różne informacje na specjalne okazje. Dawniej funkcja klikona oznaczała również powtarzanie tłumowi na wiecach tego, co obwieszczał przywódca. Klikon pełnił funkcję dzisiaj spełnianą przez sprzęt nagłaśniający.

Klucznik - w dawnej Polsce urzędnik zarządzający tzw. kluczem majątków ziemskich.

Kołodziej (zwany również stelmachem) - zajmuje się wyrobem drewnianych wozów, sań i kół

Konwisarz - wyrób i obróbka przedmiotów z cyny i spiżu

Krawiec – szyje wyroby krawieckie z materiałów krawieckich

Kuśnierz - obróbka i szycie futer i skór na odzież

L

Ludwisarz - odlewy z miedzi i spiżu (dzwony, lufy)

Lutnik - tworzenie instrumentów strunowych

Ł

Łyżkarz - wyrób drewnianych łyżek i warząchwi

M

Miodowar - wyrabiający miód pitny, napój z miodu i chmielu (był ważnym artykułem eksportowym)

Mincarz – bicie monet

Młynarz – przetwórstwo ziarna na mąkę

Mechobtyk - fachowiec od obtykania mchem drewnianych domów

N

Naprawa instrumentów muzycznych

O

P

Pisankarstwo – zdobnictwo jaj kurzych kolorowymi ornamentami, tradycja związana z Wielkanocą.

Płatnerz – rzemieślnik wykonujący zbroje płytowe dla ludzi i koni oraz elementy towarzyszące zbroi, jak np. przyłbice, rękawice, szyszaki, a także kolczugi. Wobec zaniku jazdy pancernej od XVI wieku płatnerzami zaczęto nazywać rzemieślników wyrabiających metalową broń białą.

Pozłotnictwo - rzemiosło artystyczne zajmujące się pokrywaniem podłoża metalami, zwykle szlachetnymi.
Puszkarz - rzemieślnik wyrabiający broń palną, w szczególności armaty i działa ze spiżu

R

Ramiarz – oprawa obrazów głównie w ramy drewniane

Repasacja (podnoszenie oczek) - ręczna naprawa uszkodzonych pończoch, skarpet i rajstop, za pomocą specjalnych igieł zakończonych haczykiem i zapadką, które umożliwiały przewlekanie bardzo cienkich nici. W czasach powojennych był to zawód bardzo popularny, ponieważ zakup pary dobrej jakości rajstop był niezwykle trudny, koszt repasacji był niski, a „naprawione" rajstopy czy pończochy nie różniły się od nowych. Obecnie wobec dużego wyboru tych produktów oraz ich niskich cen, zawód repasaczki stał się całkowicie nieopłacalny.

Rusznikarz – wyrób, naprawa i konserwacja ręcznej broni palnej

Rymarz - rzemieślnik zajmujący się wyrobem i reperacją wyrobów skórzanych

Rzeźbiarz – rzemieślnik zajmujący się obróbką drewna lub kamienia celem stworzenia rzeźb lub płaskorzeźb

S

Siodlarz to rzemieślnik zajmujący wyrobem skórzanych siodeł dla koni.

Sitarstwo jest dziedziną rzemiosła polegającą na tworzeniu sit, prostych urządzeń służących do oddzielania od siebie obiektów o mniejszych i większych rozmiarach, używanych najczęściej w gospodarstwie domowym, ale też w chemii, fizyce i przemyśle.

Smolarz - człowiek trudniący się wyrobem smoły lub handlujący smołą, a także wypalaniem węgla drzewnego. Do czasów współczesnych zachowała się nazwa tego ostatniego zajęcia (alternatywna nazwa: węglarz).

Snycerz – rzeźbienie w drewnie

Stolarz - wykonuje z drewna meble i przedmioty codziennego użytku

Stelmach - to rzemieślnik zajmujący się konserwacją kół i części do wozów i bryczek. Zakłady stelmaskie istniały w Polsce do ok. połowy XX w.

Strzecharz – rzemieślnik kryjący dachy słomą lub trzciną

Szewc - rzemieślnik naprawiający obuwie

Szklarz - zajmuje się obróbką i montażem szkła

Szkutnik nadbużański – wykonuje drewniane łodzie nadbużańskie

Szmuklerz, pasamonik - rzemieślinik zajmujący się szmuklerstwem czyli wyrabiania pasów, galonów, frędzli, taśm przerabianych metalowymi nićmi (ogólne wyrobów pasmanteryjnych)

Szychterz - zajmował się obsadzaniem broni w drzewo

T

Tapicer - rzemieślnik, zajmujący się wyścielaniem i obijaniem tkaniną, skórą, aksamitem lub innym materiałem: mebli, siedzeń, wnętrz pojazdów

Tkactwo - rzemiosło zajmujące misternym łączeniem przeplatania nici

W

Wikliniarstwo - rzemiosło zajmujące wyplataniem i tworzeniem wyrobów z wikliny

Włóczkowie - dawni flisacy, którzy zajmowali się spławianiem drewna na Wiśle. Nazwa "włóczkowie" wzięła się od "włóczenia" drewna po wodzie.

Wyoblarz lub wyoblacz - obie formy są poprawne - rzemieślnik zajmujący się wyoblaniem (przede wszystkim ręcznym). Dawniej a czasami obecnie nazywany "drykierem" (sama czynność nazywana "drykowanie") - jest to germanizm od niemieckiego drücken. Zanikający zawód, który polega na

kształtowaniu cienkościennych przedmiotów w kształcie brył obrotowych z blach metali metodą wyoblania.

Wyszywanie – ozdabianie materiału i tkanin poprzez wyszywanie

Z

Zabawkarstwo – ręczne wytwórstwo zabawek z drewna i tkanin

Zecer (składacz) - wysoko kwalifikowany pracownik zecerni wykonujący skład ręczny lub maszynowy na potrzeby druku typograficznego.

Zdun – rzemieślnik zajmujący się budową pieców z kafli

Zegarmistrz – rzemieślnik zajmujący się urządzeń mierzących czas

Zielarz - zawód związany z zbieractwem ziół i tworzeniem mieszanek ziołowych